

Ophiactis balli

Finfjällig korallormstjärna

Tagghudingar, Ormstjärnor

Klass: Ophiuroidea (ormstjärnor), **Ordning:** *Ophiurida*, **Familj:** Ophiactidae (strålormstjärnor), **Släkte:** *Ophiactis*, **Art:** *Ophiactis balli* - finfjällig korallormstjärna (W.Thompson, 1840) **Synonymer:** *Ophiocoma balli* W.Thompson, 1840, *Amphiura balli* M.Sars, 1861, *Ophiocoma goodsiri* Forbes, 1840

Kännetecken

En liten art som varierar i färg som mosaikormstjärna, men som i motsats till denna har små taggar längs skivans kantplåtar och saknar kransar av små plåtar omkring de större plåtarna.

Skivan blir upp till 6 mm i diameter. Dess färg varierar ungefär som hos mosaikormstjärna *Ophiopholis aculeata*, dvs. den kan vara rödbrun eller brokigt röd och ibland ha blå nyanser. Plåtarna på översidan är större än undersidans plåtar. Radialsköldarna är små och sitter tydligt åtskilda. Små taggar kan sitta längs skivans kanter och på undersidan. Armarna blir upp till 3,5 cm långa och är vitaktiga med glesa men breda, rödaktiga band. Arten har en enda, bred fotpapill per ambulakralpor. Plåtarna på armarnas översida är trekantiga, medan undersidan har rundare plåtar. Det finns 4-5 korta och koniska taggar på varje armsegment. Munsköldarna (de stora plåtar som sitter vid basen i vinkeln mellan varje arm) är nästan trekantiga och ungefär lika breda som långa. Det finns en enkel munpapill på vardera sidan av de fem käkarna. Två par slangfötter sitter i munnen vid basen av varje arm.

Utbredning och status

Finfjällig korallormstjärna förekommer längs Bohusläns kust, i Skagerrak och norra Nordsjön, vid Norges kust upp till västra Finnmark, runt Färöarna och Brittiska öarna samt söderut till Biscayabukten och Kanarieöarna. Nyligen har den även påträffats i Messinasundet i Medelhavet. Arten förekommer i låga tätheter utanför Bohusläns kust. Enligt äldre uppgifter är arten i våra hav främst knuten till ögonkorall *Lophelia pertusa*, men kan sannolikt även förekomma på andra strömspolade lokaler. Artens föredragna habitat har mycket begränsad utbredning i svenska vatten, och därtill är *O. balli* känslig för sedimentation. Den klassificeras som sårbar.

Ekologi

Finfjällig korallormstjärna lever på 60-400 meters djup (undantagsvis så grunt som 30 m och regionalt betydligt djupare). Den uppehåller sig framför allt på hårda bottenar, men även på sandiga bottenar med inslag av stenar och skal. Liksom mosaikormstjärna *Ophiopholis aculeata* sitter den ofta inklämd i skrymslen och livnär sig genom att fånga näringspartiklar i vattnet med hjälp av slangfötterna på de armar som sticker ut från gömstället. Arten undviker ljus och har observerats på svampdjur, t.ex. *Mycale lingua*, *Thenea muricata* och *Hamacantha* sp. Äggen släpps ut i vattnet, och 3-4 dagar efter befruktningen övergår de till att bli pelagiska larver.

Hot

Lämpliga lokaler på för arten acceptabla djup är begränsade, och trålning på sådana ställen kan således utgöra ett hot.

Åtgärder

Det gäller att vara varsam med de lokaler som finns, d.v.s. i första hand se till att korallrevet i Säckan, där arten har sin starkaste population ej utsätts för onödiga påfrestningar, som trålning. Möjligen kan skapandet av artificiella rev på lämpliga lokaler också vara en tänkbar åtgärd.

Övrigt

Namnngivning: *Ophiactis balli* (Thompson, 1840). Originalbeskrivning: *Ophiocoma Balli*. Annals and Magazine of Natural History 5: 99.

Etymologi: balli (lat.) = efter Robert Ball (1802-1857), som bodde i Dublin och samlade in allehanda marina organismer åt dåtida naturhistoriker; bl.a. till just William Thompson, som var bosatt i Belfast.

Uttal: [Ofiåktis bálli]

Litteratur

Mortensen, T. 1927. *Handbook of the Echinoderms of the British Isles*. Clarendon Press, Oxford.

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tagghudingar-svalgsträngsdjur. Echinodermata-Hemichordata. 2013. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Författare

Malin Strand, Hans G. Hansson & Tomas Cedhagen 2013 (kännetecken, ekologi, utbredning). Hans G. Hansson. © ArtDatabanken, SLU 2005 (naturvårdsinformation).